

N:o 62.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1896, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlemnande till Stockholms stad af den s. k. Ryssgården i samma stad.

(I. A.)

Under återopande af bilagdt utdrag af protokoll öfver finansärenden för den 20 mars innevarande år har Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten proposition (N:o 47) föreslagit Riksdagen att medgifva,

att de inom flyglarne af stadshuset å Södermalm i Stockholm befintliga fjorton magasin, som varit åt ryske undersåtar upplåtna måtte jemte den mark, å hvilken magasinerna vore uppförda, samt gården mellan magasinerna utan ersättning till Stockholms stad öfverlemnas att tillträdas den 1 nästkommande oktober, berörda tomtdelar dock endast med den rätt, hvar under staden innehade den donationsjord, till hvilken tomtdelarna hörde.

Af återopade statsrådsprotokollet inhämtas, hurusom Kongl. Maj:t i en till 1874 års Riksdag aflåten proposition föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del medgifva, att de inom flyglarne af stadshuset å Södermalm i Stockholm befintliga, till begagnande af ryske undersåtar förbehållna magasin, benämnda Ryssgården, finge utan mellangift å någondera sidan utbytas emot en till »Sveriges Rikes köpmän» upplåten tomt i Moskwa, och att, så framt utbytet komme till stånd, de återställda magasinerna finge till Stockholms stad öfverlemnas emot den ersättning och på de vilkor, som efter skedd utredning rörande såväl eganderätten till berörda magasin och tomt som öfriga på frågan inverkan omständigheter kunde komma att af Kongl. Maj:t fastställas. I anledning häraf hade Riksdagen den 11 maj 1874 afgifvit det svar, att Riksdagen icke hade något att erinra mot det

föreslagna utbytet, men att, då sådan utredning, som i propositionen omförmäldes, icke föreläge och Kongl. Maj:t i följd deraf icke framställt förslag angående den ersättning och de vilkor, som skulle betingas, i händelse magasinens öfverlåtande till staden komme att ega rum, Riksdagen ansåge sig icke böra, för det dåvarande och innan dylik utredning försiggått, i denna del af frågan fatta beslut.

Sedan på grund af Riksdagens sålunda lemnade medgifvande aftal om utbytet af tomten i Moskwa mot ofvan nämnda magasin i stadshuset i Stockholm afslutats genom deklARATIONER, utfärdade i Stockholm den 21 maj och i S:t Petersburg den 23 maj 4 juni 1874, samt utbytet den 1 oktober samma år egt rum, hade Stockholms stadsfullmäktige i en till Kongl. Maj:t stäld skrift af den 23 oktober 1894 anført, bland annat, att sedan det hinder blifvit undanröjdt, som dittills från ryska regeringens sida legat i vägen för magasinens öfverlåtande till staden, hade genom stadens vederbörande myndighets försorg åstadkommits sådan utredning, som Riksdagen uppställt såsom vilkor för ett beslut i frågan; samt att af denna utredning, som innehölles i ett af stadens ombudsman och stadsingeniören den 30 januari 1894 undertecknad, i aftryck berörda skrift bilagdt tjenstememorial, hufvudsakligen framginge: att de ryska magasinerna, hvilka utgjordes af fjorton bodar i bottenvåningen af stadshusets flyglar, blifvit jemte stadshusets återstående delar uppbyggda af Stockholms stad; att ryske handlande för disposition af omförmälda magasin allt intill början af detta århundrade erlagt hyra till Stockholms stad, men att från år 1811 och intill år 1874 de fjorton bodarne i stadshusflyglarna innehafts först af ryske handlande och sedan af ryska konsulatet, utan att hyra därför betalats till staden, hvilket syntes hafva berott på bristande kännedom om ryssarnes traktatmässiga handelsförmåner hos de stadens myndigheter, hvilka år 1811 haft att handlägga frågan; samt att såväl gården emellan ifrågavarande magasin som äfven den mark, hvarå magasinerna voro uppförda, måste, lika med den öfriga grunden under stadshuset, anses med eganderätt tillhöra Stockholms stad.

Med stöd häraf och då hvarken den omständighet, att genom 1874 års deklARATION ryska regeringen till svenska staten afstått sin »egande tomt» med magasin i Stockholm, eller det förhållande, att svenska statsverket derefter uppburit hyresinkomsten af sagda magasin med omkring tvåusen kronor årligen, kunde vara egnade att förringa stadens rätt såsom egare till magasinerna och den mark, hvarå de vore byggda, hade stadsfullmäktige anhållit, att, derest Kongl. Maj:t funne stadens eganderätt till Ryssgården och de förra ryska magasinerna vara ådagalagd, desamma måtte utan ersättning varda öfverlättna till stadens fria disposition.

I infordradt, den 12 november 1895 afgifvet utlåtande öfver ifrågasvarande ansökning hade kammarkollegium, med anmälan att kollegium icke hade någon anmärkning att framställa vid den af stadsfullmäktige åberopade utredning i ämnet, tillika i fråga om stadens åtkomst af den tomt, hvarå stadshuset vore uppfördt, meddelat:

dels att konung Gustaf I i kongl. bref den 30 juli 1529 åt stadens invånare stadfästade och förbättrat deras privilegier och friheter, hvilka i brefvet uppräknades och omfattade gåfva af Åsön med alla tilligor, som af ålder under staden legat, jemte det båda malmarna skulle blifva under stadens regemente och lydno;

dels att konung Sigismund i kongl. bref den 13 juli 1594 förordnat, hurusom Södermalm skulle med tomtören och dagsverken förblifva under Stockholms stad; stadens inbyggare hafva till mulbete på Södermalm all den mark, som låge emellan Stockholm och Spetalen, desslikes Hammarby med alla egor derunder; och hurusom Stadsgården på Södermalm skulle lyda och ligga under staden, såsom af ålder varit, och förblifva fri och obygd, på det rum måtte vara att brädda och bygga skepp derstädes, på samma gång de byggningar, som der uppsatts emot stadens och borgerskapets vilja, skulle bortrifvas;

dels ock att drottning Christina genom kongl. bref den 10 mars 1636 bekräftat och förbättrat stadens privilegier samt dervid uttryckligen unnat staden Norr- och Södermalm med Åsö, söderström med alla de qvarnar och fiskeverk, som deruti mellan staden och Åsön vore byggda eller derefter kunde byggas, äfvensom all den ränta och rättighet deraf ginge eller med skäl gå kunde, såsom tull och rättighet af qvarnarne, strömpenningar, dagsverken af Södermalmsboerne, tomtören, räntor af lanor och andra fiskverk.

Kammarkollegium hade af hvad sålunda i ärendet förekommit funnit framgå, såväl att den tomt, hvarå stadshuset stode, tillhörde Stockholms stads donationsjord, som att staden på egen bekostnad uppfört stadshuset, utan att något antydde, att staden afhändt sig eganderätten till de i husets flyglar inrymda fjorton magasin, som varit åt ryske köpmän upplätta, samt under sådana förhållanden ansett sig böra tillstyrka Kongl. Maj:ts bifall dertill, att nämnda tomt och magasin måtte utan ersättning till Stockholms stad öfverlemnas, tomten dock endast med den rätt, hvarunder staden innehade den donationsjord, till hvilken tomten hörde.

Efter remiss hade jemväl justitiekanslersembetet den 8 nästlidne februari afgifvit utlåtande och deruti, med tillkännagifvande att embetet, efter att hafva tagit del af de med den nådiga remissen öfverlemnade handlingarne, till jemförelse med dem granskat en bland Stockholms stads-

fullmäktiges handlingar befintlig samling aktstycken och kartor, som legat till grund för ofvanberörda af stadsfullmäktige åberopade utredning, tillika anført, hurusom embetet i likhet med kammarkollegium funnit af handlingarne framgå, att ifrågavarande fjorton bodar i bottenvåningen af stads- husets flyglar, hvilka bodar blifvit benämnda de »ryska magasin», vore såväl som de öfriga delarne af stadshuset byggda och bekostade af Stockholms stad, och förefunnes icke, så vidt justitiekanslersembetet kände, någon omständighet, som berättigade till antagande, att staden afhändt sig eganderätten till samma magasin. Beträffande den mark, å hvilken magasin vore uppförda, samt gården emellan magasin ansåge embetet det kunna antagas för visst, att eganderätt dertill i verkligheten icke varit upplåten vare sig till de ryske handlande eller till den ryska regeringen; och det förhållande att i 1874 års deklARATIONER begagnats sådana ordalag, som antydde, att ryska regeringen icke velat erkänna en dylik uppfattning, i det att ryska regeringen enligt deklARATIONERNA förklarar sig afstå »sin egande tomt med magasin i staden Stockholm», syntes embetet icke kunna medföra förändring i den rätt till ifrågavarande tomtdelar, som eljest kunde tillkomma Stockholms stad på grund af privilegier eller upplåtelser af framfarne svenska regenter.

Derföre och med hänsyn till hvad i sistberörda fråga blifvit af kammarkollegium meddeladt funne sig justitiekanslersembetet icke ega giltigt skäl till erinran deremot, att omförmälda tomtdelar och magasin utan ersättning öfverlemnades till Stockholms stad på sätt kammarkollegium hemställt, att af staden tillträdas den fardag, som först infölle efter det beslut i ämnet fattats, men, enligt embetets åsigt borde dervid göras förbehåll, att rubbning ej skedde i de å kronans vägnar upprättade hyreskontrakt, hvilka borde å staden öfverlätas för tiden från tillträdet.

Slutligen hade öfverintendentsembetet i afgifvet yttrande erinrat, hurusom Kongl. Maj:t dels den 30 juli 1874 förordnat, att ifrågavarande magasinslägenheter, fjorton till antalet, skulle till vård och förvaltning för kronans räkning af öfverintendentsembetet öfvertagas, dels ock den 11 september samma år, jemte medgifvande att dåvarande hyresmän finge till viss angifven tid disponera af dem förhyrda magasin, bemyndigat embetet att, i likhet med hvad rörande en del kronans före detta magasinsbyggnader i landsorten blifvit genom nådigt bref den 28 december 1872 stadgadt, efter sig företeende omständigheter gå i författning om omförmälda lägenheters fortfarande uthyrande för kronans räkning, hvarvid i afseende å inflytande hyresmedel skulle förfaras på samma sätt, som med hyresmedlen för andra dylika lägenheter egde rum. Tillika hade öfverintendentsembetet, jemte meddelande att med stöd af berörda bemyndigande embetet seder-

mera till enskilde förhyrt magasinerna i fråga samt att för närvarande samtliga magasinerna, med undantag af tre, vore uthyrda och de upprättade hyreskontrakten ställda på tre månaders uppsägning, anført, att, hvad anginge Stockholms stadsfullmäktiges nu ifrågavarande framställning, embetet, med afseende å hvad i ärendet förekommit, för sin del icke hade något att mot densamma erinra.

Med åberopande af den sålunda i ärendet åstadkomna utredning hade statsrådet och chefen för finansdepartementet hemställt om framställande till Riksdagen af det förslag, som i förevarande proposition innefattas.

Mot hvad Kongl. Maj:t uti ifrågavarande, till statsutskottets förberedande behandling hänvisade proposition föreslagit har utskottet ej haft något att erinra; hvadan utskottet, som föreställer sig, att genom det af Kongl. Maj:t nu föreslagna medgifvandet rättsförhållandena i förevarande afseende varda till alla delar fullständigt ordnade, hemställer,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 30 april 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
